

Ερευνητικό Κέντρο Ισότητας Φύλου

Παρουσίαση αποτελεσμάτων έρευνας με τίτλο

Η έμφυλη διάσταση της ανεργίας: Απόψεις και στάσεις των νέων

Δευτέρα 22 Μαΐου, Κεντρικά Γραφεία Τράπεζας Κύπρου, Αγία Παρασκευή, Λευκωσία

Σκοπός:

Η χαρτογράφηση του πληθυσμού των ανέργων στην Κύπρο, η διερεύνηση των απόψεων τους σε σχέση με τα αίτια της κατάστασης, η κωδικοποίηση των γνώσεων τους σε σχέση με τα προτεινόμενα μέτρα για την καταπολέμηση της ανεργίας και η καταγραφή των προτάσεών τους για υπέρβαση του προβλήματος, με την συνεξέταση της έμφυλης διάστασης σε όλους τους παράγοντες.

Οι απόψεις των ανέργων νέων αποτελούν μέρος ενός ευρύτερου ερευνητικού έργου το οποίο περιλαμβάνει τις απόψεις των εργοδοτών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων με τίτλο:

Η έμφυλη διάσταση της ανεργίας: Απόψεις και στάσεις των νέων, των εργοδοτών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Ερευνητικά ερωτήματα:

1. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού των ανέργων στην Κύπρο (φύλο, οικογενειακή κατάσταση, χώρα καταγωγής, τόπος διαμονής, μορφωτικό επίπεδο, γνώση ξένων γλωσσών, καθεστώς απασχόλησης, απόλυση ή παραίτηση);
2. Σε ποιους λόγους αποδίδουν οι άνεργοι την απόλυση/παραίτηση τους;
3. Ποια είναι τα κριτήρια που οι άνεργοι θέτουν για την αναζήτηση εργασίας;
4. Ποια είναι τα μέσα που οι άνεργοι γνωρίζουν αλλά και αξιοποιούν στην αναζήτηση εργασίας;
5. Πώς η μη εξεύρεση εργασίας επηρεάζει την ποιότητα ζωής των ανέργων;
6. Υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ των ανέργων των δύο φύλων σε σχέση με τα πιο πάνω ερωτήματα;

Πληθυσμός, δείγμα και μέθοδος συλλογής δεδομένων:

Τον πληθυσμό της έρευνας αποτέλεσαν οι άνεργοι στην Κύπρο, οι οποίοι απευθύνονται στα γραφεία ανεργίας σε όλες τις επαρχίες της Κύπρου για τη λήψη του σχετικού επιδόματος.

Η επιλογή του δείγματος [N=1764, N ανδρών=772 (44%), N γυναικών=992 (56%)] έγινε με την μέθοδο της τυχαίας δειγματοληψίας. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε ένα γραπτό ερωτηματολόγιο. Οι ερευνητές προσέγγιζαν τυχαία άτομα στα Επαρχιακά Γραφεία Ανεργίας (Λευκωσία= 25% , Λεμεσός= 6%, Λάρνακα= 31%, Πάφος= 26%, Αμμόχωστος=12%) και τους ζητούσαν, καθώς αυτοί περίμεναν στη σειρά για να υπογράψουν για το ανεργιακό επίδομα, να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο.

Αποτελέσματα:

Για την ανάλυση των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκαν μέθοδοι περιγραφικής στατιστικής (συχνότητες και ποσοστά).

α) Χαρακτηριστικά του πληθυσμού των ανέργων (φύλο, ηλικία, καταγωγή, μόρφωση, γλωσσομάθεια, είδος απασχόλησης και σύμβαση απασχόλησης)

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 1764 άνεργοι εκ των οποίων 992 ήταν γυναίκες (56%) και 772 άνδρες (44%). Το 55% του συνολικού δείγματος ήταν ανύπανδροι (484 γυναίκες, 479 άνδρες), το 38% παντρεμένοι (409 γυναίκες, 252 άνδρες), το 6% διαζευγμένοι (87 γυναίκες, 31 άνδρες) και το 1% χήροι (6 γυναίκες, 6 άνδρες).

Σε σχέση με την ηλικία τους, το 61% (603 γυναίκες, 461 άνδρες) ανήκε στην ηλικιακή ομάδα 18-29 ετών, το 32% στην ηλικιακή ομάδα 30-39 (301 γυναίκες, 264 άνδρες) και οι υπόλοιποι ήταν ηλικίας 40 και άνω. Περαιτέρω, σε σχέση με την οικογενειακή κατάσταση, 60% του συνολικού δείγματος δήλωσε ότι δεν είχε κανένα παιδί (528 γυναίκες, 514 άνδρες), το 17% ένα παιδί (193 γυναίκες, 109 άνδρες), το 15% δύο παιδιά (166 γυναίκες, 94 άνδρες) και το υπόλοιπο 8% τρία ή περισσότερα παιδιά.

Η καταγωγή των συμμετεχόντων στην έρευνα ήταν 86% από την Κύπρο, 11% από χώρες μέλη της Ε.Ε. και 3% από άλλες χώρες. Το 49% του συνόλου των συμμετεχόντων δήλωσε ως τόπο διαμονής την πόλη, το 42% το χωριό και το 9% προάστειο.

Σε σχέση με τα εισοδήματα τους κατά την τρέχουσα περίοδο, 41% του δείγματος (38% των γυναικών, 49% των ανδρών) δήλωσε ότι λαμβάνει ανεργιακό επίδομα, 7% δημόσιο βοήθημα (6% των γυναικών, 5% των ανδρών), 14% δήλωσε ότι βασίζεται στο εισόδημα του/της συζύγου (17% των γυναικών, 8% των ανδρών) και 38% στην οικονομική στήριξη από τους γονείς (39% των γυναικών, 38% των ανδρών).

Σε σχέση με το μορφωτικό τους επίπεδο, 29% κατείχε δίπλωμα ανώτερης εκπαίδευσης (32% των γυναικών, 24% των ανδρών), 47% πτυχίο πανεπιστημίου (46% των γυναικών, 50% των ανδρών), 21% μεταπτυχιακό (20% των γυναικών, 22% των ανδρών), 2% διδακτορικό (1% των γυναικών, 3% των ανδρών) και 1% άλλο πτυχίο.

Σε σχέση με το επίπεδο της γλωσσομάθειάς τους, 95% των ερωτηθέντων ανδρών και γυναικών δήλωσε από πολύ καλή έως άριστη γνώση της ελληνικής, ενώ το 75% των γυναικών και 68% των ανδρών δήλωσε πολύ καλή έως άριστη γνώση της αγγλικής.

Σε σχέση με το καθεστώς απασχόλησης στην τελευταία τους εργασία, 25% των γυναικών και 20% των ανδρών δήλωσε ότι απασχολούνταν μερικώς, 50% των γυναικών και 51% των ανδρών πλήρως και 25% των γυναικών και 29% των ανδρών εποχικά.

β) Σε ποιους λόγους αποδίδουν οι άνεργοι την απόλυση από την εργασία τους/ ποιους λόγους επικαλούνται για την παραίτησή τους;

Το 58% των ανέργων γυναικών δήλωσε ότι απολύθηκε από την εργασία του ενώ το αντίστοιχο ποσοστό των ανδρών ήταν 67%. Όπως δήλωσαν, ο εργοδότης τους αιτιολόγησε την απόλυση τους επικαλούμενος λόγους πλεονάζοντος προσωπικού (30% των γυναικών, 27% των ανδρών), λήξης της εργασιακής σύμβασης (28% των γυναικών, 30% των ανδρών), ανεπάρκειας στην

εργασία (21% των γυναικών, 23% των ανδρών) ή άλλους λόγους (21% των γυναικών, 20% των ανδρών).

Άτομα τα οποία δήλωσαν ότι παραιτήθηκαν από την εργασία τους (375 γυναίκες, 271 άνδρες) αιτιολόγησαν την απόφασή τους επικαλούμενοι διάφορους λόγους όπως τον χαμηλό μισθό (19% γυναίκες, 25% άνδρες), τη μείωση του μισθού (19% γυναίκες, 25% άνδρες), τις μη ικανοποιητικές συνθήκες εργασίας (28% γυναίκες, 23% άνδρες), την μη σχετικότητα της εργασίας με τα προσόντα τους (8% γυναίκες, 6% άνδρες), τη στασιμότητα (άρνηση προαγωγής) (1% γυναίκες, 5% άνδρες) και τις οικογενειακές υποχρεώσεις (9% γυναίκες, 3% άνδρες).

Οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι το γεγονός της μη εξασφάλισης εργασίας οφείλεται από πολύ έως πάρα πολύ στην έλλειψη θέσεων εργασίας, γενικά σε όλους τους τομείς (83% των γυναικών, 78% των ανδρών) και ειδικά στον τομέα της εξειδίκευσής τους (72% των γυναικών, 68% των ανδρών). Από την άλλη, άνδρες και γυναίκες σε ποσοστά κοντά ή και πάνω από το 90%, πιστεύουν ότι το φύλο, η καταγωγή, η θρησκεία και η αναπηρία επηρεάζουν από πολύ λίγο έως καθόλου την μη εξεύρεση εργασίας. Επιπλέον, οι ερωτηθέντες θεωρούν στην πλειονότητα τους ότι η μη εξασφάλιση εργασίας δεν οφείλεται στο γεγονός ότι είναι υπερπροσόντούχοι, ούτε στο γεγονός ότι υστερούν σε προσόντα ή σε έλλειψη εργασιακής πείρας.

γ) Ποια είναι τα κριτήρια που οι άνεργοι θέτουν καθώς αναζητούν νέα εργασία;

Σε σχέση με τα κριτήρια αναζήτησης εργασίας, οι ερωτηθέντες τοποθετούν το κριτήριο “μισθός και ωφελήματα” ψηλά στις επιλογές τους, κατατάσσοντας το από σημαντικό έως πάρα πολύ σημαντικό (87% των γυναικών, 74% των ανδρών). Χαμηλότερα, αλλά και πάλιν υψηλά ποσοστά σημαντικότητας συναντούμε σε σχέση με άλλα κριτήρια αναζήτησης εργασίας. Έτσι, οι συμμετέχοντες επιλέγουν τις διαβαθμίσεις “Πολύ σημαντικό” έως “Πάρα Πολύ Σημαντικό” στα κριτήρια: “σχετικότητα με τα προσόντα” (75% των γυναικών, 66% των ανδρών), “προηγούμενη πείρα” (52% των γυναικών, 52% των ανδρών) “φύση της εργασίας -γραφειοκρατική, χειρωνακτική, γραφειακή, γεωργική” (52% των γυναικών, 52% των ανδρών), “θέση - υπαλληλική/διευθυντική” (45% των γυναικών, 39% των ανδρών), “ωράριο” (75% των γυναικών, 59% των ανδρών) και “απόσταση από κατοικία” (55% των γυναικών, 42% των ανδρών).

δ) Ποια είναι τα μέσα που οι άνεργοι γνωρίζουν αλλά και αξιοποιούν καθώς αναζητούν νέα εργασία;

Ερωτηθέντες σχετικά με τα μέσα που χρησιμοποιούν για την αναζήτηση εργασίας, 1748 άνεργοι απάντησαν ότι αξιοποιούν ποικίλα μέσα και πηγές. Συγκεκριμένα, απευθύνονται στη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (77% των γυναικών, 76% των ανδρών), στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία EURES (9% των γυναικών, 12% των ανδρών), στα Γραφεία Σταδιοδρομίας των Πανεπιστημίων/Κολεγίων (7% των γυναικών, 8% των ανδρών), σε ιδιωτικά γραφεία εργασίας (13% των γυναικών, 14% των ανδρών), ψάχνουν για δουλειά μελετώντας τις Αγγελίες στις εφημερίδες (64% των γυναικών, 59% των ανδρών), αγγελίες στο ίντερνετ (67% των γυναικών, 60% των ανδρών) και απευθύνονται σε άτομα του περιβάλλοντος τους Γνωστοί/Φίλοι/Συγγενείς (69% των γυναικών, 67% των ανδρών). Δήλωσαν επίσης άλλους τρόπους αναζήτησης εργασίας, όπως το Facebook, τις ανακοινώσεις στην πόρτα καταστημάτων, απευθύνονται σε εταιρίες εξωτερικού που γυρεύουν συνεργάτες, ψάχνουν μέσω του σχολείου τους ή μέσω παλαιών τους συνεργατών, αξιοποιώντας τις συντεχνίες και τα σχέδια της ΑνΑΔ.

Σε σχέση με τη γνώση των μέτρων που η κυπριακή κυβέρνηση εφαρμόζει για την καταπολέμηση της ανεργίας, το ποσοστό των γυναικών που είναι ενημερωμένες είναι σε όλες τις περιπτώσεις ψηλότερο των ανδρών:

- Σχέδιο τοποθέτησης άνεργων νέων πτυχιούχων σε επιχειρήσεις και οργανισμούς για απόκτηση εργασιακής πείρας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (62% γυναίκες, 38% άνδρες),
- Σχέδιο χορηγιών για ένταξη στην απασχόληση με ευέλικτες ρυθμίσεις του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (59% γυναίκες 41% άνδρες),
- Σχέδιο Επιμόρφωσης Ανέργων της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) (61% γυναίκες, 39% άνδρες), Σχέδιο επιδότησης ανέργων στην τουριστική βιομηχανία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (53% γυναίκες, 47% άνδρες).

Επτακόσιοι είκοσι οκτώ από τους ερωτηθέντες (408 γυναίκες και 320 άνδρες) δήλωσαν ότι επιχειρούν την απόκτηση περαιτέρω προσόντων για τη βελτίωση των πιθανοτήτων τους για εξεύρεση εργασίας. Η διαδικασία αυτή γίνεται είτε μέσω της παρακολούθησης μαθημάτων επαγγελματικής κατάρτισης/ειδίκευσης (55% γυναίκες προς 45% άνδρες) είτε μέσω φοίτησης σε σχολές ανώτερης/ανώτατης εκπαίδευσης (52% γυναίκες προς 48% άνδρες). Ανέφεραν επίσης άλλους τρόπους/μέσα, όπως μαθήματα της ΑνΑΔ και του ΚΕΠΑ, απογευματινά/βραδινά μαθήματα σε τεχνικές σχολές, εσπερινά λύκεια ή άλλα επιμορφωτικά μαθήματα, φοίτηση για απόκτηση δεύτερου πτυχίου, εκμάθηση ξένων γλωσσών (αγγλικά, ρωσικά) και μαθήματα λογιστικής ή/και υπολογιστών.

Στην ερώτηση εάν έχουν αναζητήσει εργασία στο εξωτερικό, 19% των γυναικών και 37% των ανδρών απάντησαν καταφατικά, ενώ 28% των γυναικών και 47% των ανδρών δήλωσε ότι σκοπεύει να το πράξει.

Ως λόγους για τους οποίους δεν έχουν αναζητήσει εργασία στο εξωτερικό, οι ερωτηθέντες ανέφεραν την μη ικανοποιητική γνώση της ξένης γλώσσας (21% των γυναικών, 31% των ανδρών), την ανασφάλεια για εργασία στο εξωτερικό (32% των γυναικών, 79% των ανδρών) και τις οικογενειακές δεσμεύσεις στην Κύπρο (65% των γυναικών, 55% των ανδρών).

ε) Πώς η μη εξεύρεση εργασίας επηρεάζει την ποιότητα ζωής των ανέργων;

Οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι η ανεργία έχει επηρεάσει σε μεγάλο έως πολύ μεγάλο βαθμό την ποιότητα ζωής τους σε σχέση με:

- την επιδείνωση των οικογενειακών τους σχέσεων (45% των γυναικών, 43% των ανδρών),
- των κοινωνικών τους σχέσεων (48% των γυναικών, 46% των ανδρών),
- τη μείωση της υπομονής τους (41% των γυναικών, 40% των ανδρών),
- την υποβάθμιση της ποιότητας της ζωής τους (44% των γυναικών, 52% των ανδρών)
- τον περιορισμό των δραστηριοτήτων αναψυχής (60% των γυναικών, 61% των ανδρών),
- την αύξηση της μελαγχολικής τους διάθεσης (48% των γυναικών, 42% των ανδρών),
- την επιδείνωση της αίσθησης της απελπισίας (46% των γυναικών, 39% των ανδρών),
- του άγχους (65% των γυναικών, 51% των ανδρών),
- της έντασης της κατάθλιψης (41% των γυναικών, 33% των ανδρών).

Αντίθετα, δήλωσαν ότι η ποιότητα ζωής τους έχει επηρεαστεί από λίγο έως καθόλου, σε σχέση με:

- την αύξηση των αρνητικών συναισθημάτων που βιώνουν (76% των γυναικών, 74% των ανδρών),
- την επιδείνωση της ερωτικής τους ζωής (76% των γυναικών, 74% των ανδρών),
- τη μείωση της αυτοεκτίμησης τους (61% των γυναικών, 66% των ανδρών),
- την υποβάθμιση της ποιότητας του ύπνου (62% των γυναικών, 66% των ανδρών),
- την επιδείνωση της υγείας τους (75% των γυναικών, 77% των ανδρών),
- την αύξηση της παραβατικής τους συμπεριφοράς (88% των γυναικών, 82% των ανδρών),
- την αύξηση των περιπτώσεων όπου οι ίδιοι ασκούν βία (91% των γυναικών, 85% των ανδρών).